

ฝ่ายค้านของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยิ่งฝ่ายค้านเข้มแข็ง รัฐบาลยิ่งดีขึ้น

ประเวศ วะสี

๑. ความสำคัญของฝ่าย ค้านในระบบรัฐสภา

ในระบบเผด็จการไม่ชอบมีฝ่ายค้าน แต่ในระบบประชาธิปไตย ฝ่ายค้านมีความจำเป็นและเป็นของดี เพื่อจะได้ถ่วงดุลและตรวจสอบฝ่ายรัฐบาล ยิ่งฝ่ายค้านเข้มแข็งรัฐบาลยิ่งดีขึ้นในประเทศที่เจริญเขาจึงเห็นความสำคัญของฝ่ายค้าน บางครั้งคนที่เห็นสมาชิกพรรครัฐบาลไปโหวตให้ฝ่ายค้านก็มีเพราะต้องการให้มีการตรวจสอบรัฐบาลให้ดียิ่งขึ้น ในประเทศประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ไม่ได้มีแต่รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น แต่มีฝ่ายค้านของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย อย่างของเราหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านก็ได้รับพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

๒. อันตรายของการ มีรัฐบาลที่กำเริบ ในอำนาจ

“อำนาจทำให้คอร์รัปชัน”
“อำนาจสมบูรณ์ก็คอร์รัปชันสมบูรณ์”
คำกล่าวของลอร์ดแอสตันข้างต้นเป็นที่อ้างอิงกันอย่างแพร่หลาย เพราะปรากฏว่าเป็นความจริงทุกหนทุกแห่ง ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต คนที่มีอำนาจมาก ๆ จะกำเริบในอำนาจ ไม่ฟังเสียงของผู้ใด รวบรัดทำการตามอำเภอใจ ไม่รอบคอบ นำไปสู่ความผิดพลาด รุนแรง และสงคราม เรื่องนโยบายเป็นเรื่องสำคัญเพราะกระทบทุกองคาพยพของสังคม ถ้านโยบายผิดพลาด ประเทศชาติเสียหาย ผู้นำที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จจะนำบ้านเมืองไปสู่สงครามได้ง่ายกว่าถ้ามีระบบการมีส่วนร่วมและถ่วงดุล

การรวมศูนย์อำนาจถึงแก่ก็ไม่ยั่งยืน อะไรที่สูงขึ้นมาโดดเดี่ยวนั้นโค่นล้มได้ง่าย และเมื่อโค่นล้มไปแล้วบ้านเมืองก็ระเนระนาดเพราะไม่ได้สร้างผู้นำไว้จำนวนมาก สังคมที่มีฐานกว้าง มีการถักทอกันทางสังคมและทางปัญญา มีความมั่นคงและยั่งยืนกว่าสังคมที่รวมศูนย์อำนาจ

๓. การรวมศูนย์อำนาจ ทำลายศักดิ์ศรีความ เป็นคน

คนทุกคนมีศักดิ์ศรีและมีศักยภาพในทางสร้างสรรค์ ประเทศจะมีกำลังมากถ้าเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน ส.ส.ทุกคนและรัฐมนตรีทุกคน ถ้ามีศักดิ์ศรี มีอิสระ มีความสร้างสรรค์ก็จะ เป็นความงามและความดี แต่ทุกคนจะเป็นไปไปหมดไม่กล้าออกความคิดเห็น มีแต่ผู้นำ เก่งอยู่คนเดียว ดูไม่งามเลยและทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นคนตกต่ำ นำอึดอัด และอันตราย

๕. ประเทศล่มจมเพราะ คนที่ซึ่ยนโตรม

ในประวัติศาสตร์จีนอันยาวนาน จักรพรรดิองค์แล้ว
องค์เล่าพินาศและบ้านเมืองล่มจม เพราะคนที่ที่
แวดล้อม คนที่ที่แวดล้อมจะเอาอกเอาใจเพ็ดทูลความ
ไม่จริง ผู้มีอำนาจจะถูกตัดขาดจากความจริง เมื่อไม่รู้ความจริงและไม่ใช้ความจริง ความเสื่อมเสีย
ก็คืบคลานเข้ามาจนหายนะ

เรื่อง “โจรกระจอก” เป็นตัวอย่างของการที่ผู้นำไม่ได้รับรู้ความจริงและทำให้แก้ปัญหา
ผิดจนบานปลายคลายไม่ออกจนทุกวันนี้

ที่ไหนมีการกำเรบในอำนาจ ที่นั่น “ซันที” ยิงชุกชุม

เป็นอันตรรายยิงนัก

ยามนี้ คนไทยควรจะสนใจการคานอำนาจให้มาก การมีฝ่ายค้านถ้าใช้ให้ดี ๆ จะทำให้
รัฐบาลทำดียิ่งขึ้นและซันทีน้อยลง

๕. ฝ่ายค้าน จะเข้มแข็งเพราะ เหตุ ๒ ประการ

ฝ่ายค้านจะเข้มแข็งเพราะเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ประชาชนเลือกฝ่ายค้านให้มีเสียงมาก
พอสมควร

๒. ฝ่ายค้านมีประเด็นและวิธีทำงานที่ตึงสังคม
เข้า

มาร่วมตรวจสอบรัฐบาล

ในเรื่องที่ ๒ นี้ ฝ่ายค้านต้องเลือกประเด็นที่เป็นจุดอ่อนฉกรรจ์ๆ ของรัฐบาล
นำขึ้นมาศึกษาด้วยการใช้หลักวิชาการ ถกแถลงทางสาธารณะให้สาธารณะเข้าร่วมมากที่สุด
จะยกระดับสติปัญญาของทุกฝ่าย ทั้งของสาธารณะ ของฝ่ายค้าน และของฝ่ายรัฐบาล อันจะ
มีผลทำให้บ้านเมืองดีขึ้น ฉะนั้นฝ่ายค้านจะใช้แต่ว่าทะเล่านั้นไม่พอ แต่ต้องการการทำงาน
ทางวิชาการอย่างเข้มแข็ง ควรแสวงหานักวิชาการที่มีคุณภาพสูงมาช่วยทำงาน จะเรียกว่า
ฝ่ายวิชาการหรือสถาบันวิชาการก็ได้

๖. ประเด็นที่ควรมุ่ง ตรวจสอบรัฐบาล

ต่อไปนี้เป็น ข้อเสนอประเด็นที่ฝ่ายค้านควร
ตรวจสอบรัฐบาล ๗ ประเด็น คือ

๑. เรื่องรัฐบาลไม่เคารพรัฐธรรมนูญ เช่น

- เรื่องการคานอำนาจโดยองค์กรอิสระ
- การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐ
- การพัฒนาการสื่อสารให้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะมากที่สุด
- สิทธิชุมชน

นี้เป็นเพียงตัวอย่าง รัฐธรรมนูญบัญญัติเรื่องดีๆ ไว้เป็นอันมากที่รัฐบาลไม่ทำการกล่าวหาว่ารัฐบาลไม่เคารพรัฐธรรมนูญเป็นข้อหากรณี ถ้าใช้เรื่องนี้เคลื่อนไหวจะทำให้สังคมหันมาสนใจศึกษารัฐธรรมนูญกันอย่างกว้างขวาง และทำให้รัฐบาลปรับตัว

๒. เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนและคอร์รัปชัน เรื่องนี้เป็นเรื่องยากที่รัฐบาลจะสลัดให้พ้นคอ ควรมีการเคลื่อนไหวตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือการสืบสวนสอบสวนให้มีหลักฐานข้อเท็จจริง ถ้าพบว่าผู้ถืออำนาจรัฐบั่นทอนให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มของตัวเองจะเป็นจุดตายของรัฐบาล

๓. เรื่องกระบวนการนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อทุกองคาพยพของสังคม กระบวนการนโยบายสาธารณะควรจะเป็นกระบวนการทางปัญญา กระบวนการทางสังคม และกระบวนการทางศีลธรรม ไม่ใช่เรื่องเร็ว ๆ ลวก ๆ ไม่ใช่ความรู้้อย่างละเอียดรอบคอบ ขาดการมีส่วนร่วมและไม่แน่ว่ามีศีลธรรมหรือไม่ ฝ่ายค้านควรริเริ่มและร่วมมือกับภาควิชาการและภาคสังคมในกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ดีอย่างมีส่วนร่วม

๔. เรื่องประชาสังคม โลกนี้แล้ว ความเป็นประชาสังคมทำให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี การจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจ หรือการเมือง หรือศีลธรรม อย่างเป็นทางการ โดยไม่พัฒนาประชาสังคมไม่มีทางสำเร็จ รัฐบาลนี้ไม่เข้าใจและเห็นคุณค่าของประชาสังคมพยายามจะลดทอนประชาสังคมลงซึ่งจะทำให้พัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และศีลธรรมไม่ได้ผล

๕. เรื่องระบบสื่อ ระบบสื่อที่ดีถ้าทำให้ดีบ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรืองโดยรวดเร็ว ม.๔๐ ในรัฐธรรมนูญกำหนดให้คลื่นการสื่อสารเป็นของสาธารณะ ต้องนำมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด ปรากฏว่ามีการแย่งชิงกันเพื่อผลประโยชน์อย่างน่าเกลียด ไม่ปรากฏว่ารัฐบาลพยายามพัฒนาให้เกิดระบบสื่อที่ดี กลับมีภาพแห่งผลประโยชน์ทับซ้อนเสียมากกว่า

๖. เรื่องทิศทางการพัฒนาที่สวนทางกับเศรษฐกิจพอเพียง ทิศทางการพัฒนาที่เน้นเงินนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม ขับเคลื่อนด้วยโลภจริต จะนำไปสู่การแย่งชิงทอดทิ้งกัน ช่องว่างทางสังคมจะห่างมากขึ้น ความไม่เป็นธรรมทางสังคมจะมากขึ้น ความรุนแรงและความเสื่อมเสียทางศีลธรรมจะมากขึ้น ในที่สุดจะนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางสังคม เพราะสังคมที่ขาดศีลธรรมย่อมไม่สามารถรักษาปรกติภาพไว้ได้ ทิศทางการพัฒนาที่รัฐบาลดำเนินอยู่สวนทางกับเศรษฐกิจพอเพียง

๗. เรื่องสันติภาพ สันติภาพเป็นทั้งผลและทุนของการพัฒนาบ้านเมืองที่ขาดสันติภาพจะเกิดความทุกข์แสนสาหัส และทำลายโอกาสการพัฒนา ฝ่ายค้านควรที่จะหาข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า ตั้งแต่รัฐบาลนี้ครองอำนาจมีความรุนแรงเกิดมากขึ้นจริงหรือไม่ ผู้นำรัฐบาลได้ส่งสัญญาณความรุนแรงอย่างไรหรือไม่ มีการเข้าข่ายผิดกฎหมายหรือไม่ และทำอย่างไรจึงจะเป็นการส่งเสริมสันติภาพ

รัฐบาลขาดความระมัดระวังในการรักษาสมดุลระหว่างอเมริกากับโลกอิสลาม คู่ขัดแย้งใหญ่ในโลกคืออเมริกากับโลกอิสลามซึ่งมีประชากรมุสลิมกว่า ๑,๐๐๐ ล้านคน ความขัดแย้งนี้

รุนแรงและอันตรายยิ่ง เป็นบ่อเกิดของขบวนการก่อการร้ายสากลที่แม้แต่อเมริกาเองก็ไม่ปลอดภัย เราอยู่ปลายแถวและไม่ใช่อันตรายหลักกับใคร แต่รัฐบาลดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยไม่ระมัดระวัง ถูกผลักดันและดึงให้เข้าไปสู่ความเสี่ยงต่อการก่อการร้ายสากลโดยไม่จำเป็นและทำให้ความรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้แก้ไขยากขึ้นไปอีก

ขณะนี้มีความพยายามที่จะกระตุ้นชาตินิยม ประเทศใดที่มีความขัดแย้งเชิงเชื้อชาติจะเป็นประเทศที่มีกรรมอย่างยิ่ง ความขัดแย้งและความรุนแรงจะทำให้การพัฒนาหยุดชะงักไปตั้ง ๕๐ - ๑๐๐ ปี ดังในพม่ากว่า ๖๐ ปีแล้วยังไม่หยุด ยิวกับอาหรับในตะวันออกกลางฆ่ากันกว่า ๕๐ ปีแล้วยังหยุดไม่ได้ สิงหลกับทมิฬในศรีลังกาเช่นฆ่ากันกว่า ๒๐ ปีแล้วยังหยุดไม่ได้รัฐบาลต้องได้รับการตรวจสอบและช่วยเหลือให้ออกจากความคิดกระตุ้นเชื้อชาตินิยม หากจะมีความคิดเช่นนั้นเพราะอันตรายต่อเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศอย่างยิ่ง

คนไทยต้องช่วยกันสร้างสันติภาพให้ได้ สันติภาพเคยเป็นทุนที่พิเศษของเรา

ประเด็นที่ควรตรวจสอบรัฐบาลไม่ได้มีเพียง ๗ ประเด็นดังกล่าวเท่านั้น เพียงยกเป็นตัวอย่างให้ดู แต่เป็นประเด็นฉกรรจ์ ๆ ทั้งสิ้น

๗) ฝ่ายค้านเข้มแข็ง วิชาการเข้มแข็ง สังคม เข้มแข็ง รัฐบาลจะดีขึ้น

หากฝ่ายค้านเคลื่อนไหวตรวจสอบรัฐบาลในประเด็นทั้ง ๗ ดังเสนอข้างต้น พร้อม ๆ กับการเคลื่อนไหวทางวิชาการ และการเคลื่อนไหวทางสังคม จะเกิดความสร้างสรรค์อย่างยิ่ง ฝ่ายค้านก็จะเข้มแข็ง ฝ่ายวิชาการและฝ่ายสังคมก็จะเข้มแข็งขึ้น เมื่อฝ่ายค้านเข้มแข็ง ฝ่ายวิชาการเข้มแข็งและฝ่ายสังคมเข้มแข็งไม่ว่ารัฐบาลใด ๆ ก็ต้องปรับตัวให้ดีขึ้น

ปฏิสัมพันธ์อย่างถูกต้องระหว่างฝ่ายต่าง ๆ จะทำให้ประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือแก้ปัญหา นานาประการของประเทศได้ ประชาธิปไตยแต่โดยรูปแบบแต่เนื้อหาเผด็จการไม่สามารถแก้ปัญหาของประเทศอย่างจริงจังยั่งยืน แต่จะทิ้งซากอันหนาหนึ่มไว้ในสังคม

เพื่อคนไทยควรใช้สติไตร่ตรองให้รอบคอบแล้วช่วยกันสร้างระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนมีส่วนร่วม ทุกฝ่ายมีความสำคัญมีสัดส่วนและปฏิสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง จึงจะทำให้สังคมไทยสามารถเคลื่อนไปในอนาคตอย่างมีดุลยภาพ ปัญญา และสันติภาพ

การทำให้ฝ่ายค้านเข้มแข็ง ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้รัฐบาลดีขึ้น